

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Kriisijuhised

Armani Pogosjan

HTM Õiguspoliitika osakonna õigusnõunik

Pildi autor: Silvia Maria Soide

Sisukord

1. Eessõna
2. Metoodiline juhend
3. Kriisiplaan
4. Tegevuskaardid
5. Järelsõna

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Tõsta käsi, kui...

Eessõna

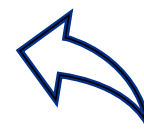
- **Kriisijuhised** on üldise ja soovitusliku iseloomuga ning ei sisalda kõiki võimalikke käitumisjuhiseid, kriisiolukordi, stsenaariume või õppeasutuste erinevustest tulenevaid nüansse.
- **Kriisiplaani** koostamisel on arvestatud erinevate õppeasutuste eripäradega.
 - Siiski julgustame kriitiliselt hindama, millised kriisiplaani osad on iga konkreetse õppeasutuse puhul vajalikud ning millised mitte.
 - Osad, mis konkreetset õppeasutust ei puuduta (nt osad, mis puudutavad lasteaeda, ei pruugi puudutada rakenduskõrgkooli ja vastupidi), võib õppeasutuse kriisiplaanist välja jätta.
- **Tegevuskaartide** põhjad on koostatud kriisiolukorra ning rollide põhiselt.
 - Iga õppeasutus võib koostada tegevuskaarte erinevateks kriisiolukordadeks vastavalt õppeasutuse eripärale, vajadustele ja võimalustele.
 - Tegemist on näidistega, mida iga õppeasutus saab võtta aluseks sobiva ning õppeasutuse eripära arvestava tegevuskaardi koostamiseks.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

hm.ee/kriisijuhised

Kriisijuhised on leitavad vaid neile, kes peavad neile ligi pääsema. Ära jaga seda linki inimestele, kes ei peaks kriisijuhiseid nägema.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Metoodiline juhend

Metoodiline juhend

- **Tegevusvalmiduse loomisest**
 - Suutlikkus reageerida kiiresti ja efektiivselt erinevatele kriisiolukordadele, olles valmis kohanema muutuvate olukordadega.
- Kriisiolukordade puhul on oluline, et õppeasutus oleks ettevalmistatud **igasugusteks stsenaariumideks**.
- Tegevusvalmiduse loomine hõlmab erinevaid aspekte, sealhulgas:
 - **riskihindamist** – õppeasutused peavad hindama võimalikke ohte ja riske, mis võivad mõjutada nende tegevust;
 - **kriisiplaani koostamist ja kriisistaabi toimimise tagamist** – kriisiplaani väljatöötamine ning kriisistaabi, aga ka õppeasutuse ülejäänud personali ja õppijate ülesannete ja tegevuste sõnastamine;
 - **olukorrateadlikkuse tagamist kriisiolukorras ja kommunikatsiooni** – olukorrateadlikkuse tagamine kriisiolukorras õppeasutusesisese ja -välise koostöö abil on oluline, et tagada info sujuv liikumine ning koordineeritud reageerimine kriisiolukorras;
 - **koolitust ja õppustel harjutamist** – õppijate ja personali koolitamine, et tagada nende teadlikkus ja oskused kriisiolukordade lahendamisest ja nende korral käitumisest.

Metoodiline juhend

- Riskide hindamisest
 - Riskide hindamise eesmärk on selgitada välja, millisteks kriisiolukordadeks tuleb õppeasutusel valmis olla.
 - Hinnata tuleb, kas riskide vältimiseks või vähendamiseks on rakendatud piisavalt ettevaatusabinõusid või on vaja veel midagi ette võtta.
 - Riskide hindamisel mõeldakse konkreetsetele teguritele ja olukorrale oma õppeasutuses.
 - Vältida tuleks üldistusi ja teoreetilist lähenemist.
 - **Valminud riskihinnang on aluseks õppeasutuse kriisiplaani koostamisel.**
 - Samas tuleb arvestada, et on olukordi, mis võivad juhtuda, sõltumata sellest, et nende toimumise tõenäosus on väga väike.
 - Ei saa välistada valmisoleku vajadust ka vähetõenäolisteks kriisiolukordadeks.
 - Riske tuleb hinnata ja hinnangut üle vaadata **regulaarselt (vähemalt üks kord aastas)**.

Metoodiline juhend

- LISA 1. Õppeasutuse kriisiolukorra riskide hindamine

LISA 1. Õppeasutuse kriisiolukorra riskide hindamine

[Õppeasutuse nimi] riskide hindamine

Riskide hindamise eesmärk on selgitada välja, millisteks kriisiolukordadeks tuleb õppeasutusel valmis olla, kas riskide vältimiseks või vähendamiseks on rakendatud piisavalt ettevaatusabinõusid või on vaja ette võtta midagi enam.

Esimese sammuna täidavad kõik kriisistaabi liikmed individuaalselt alljärgneva maatriksi tulbad B ja F. Esitatud märksõnad on suunavad ja ei ole ammendavad. Riskide hindamisel mõeldakse konkreetsetele teguritele ja olukorrale oma õppeasutuses, vältida tuleks üldistusi ja teoreetilist lähenemist. Teise sammuna korraldatakse ühine arutelu, et eeltäidetud tulbad ühtlustada ning ülejäänud maatriks koos täita. Kolmanda sammuna otsustab kriisijuht, lähtudes õppeasutuse sotsiaalsest ja füüsilisest keskkonnast, milliste kriisiolukordade kohta on õppeasutusel veel otstarbekas riske hinnata, ning teeb seda alljärgneva maatriksi eeskujul.

Võimalikud kriisiolukorrad, mille tekkimise tõenäosust hinnatakse, on ühtlasi välja toodud näidiskriisiplaani teises osas – see on ajas muutuv, mitte ammendav loetelu.

Valminud riskihinnang on aluseks õppeasutuse kriisiplaani koostamisel.

	A	B	C	D	E	F
	Kriisiolukord, mille tekkimise tõenäosust hinnatakse	Kriisiolukorra tekkimist meie õppeasutuses võivad põhjustada või tekkimise ohtu suurendada (tooge välja konkreetsed tegurid)	Mida on juba tehtud riskide maandamiseks? (lähtuge B-tulbast)	Välise abi saamist või viivitamatut reageerimist kohapeal võib takistada (tooge välja probleemid)	Ettepanekud, mida oleks vaja veel teha riskide maandamiseks (märkige meetmed, mille teostamise võimalikkus on reaalne)	Hinnang kriisiolukorra esinemise tõenäosusele ja võimalike tagajärgede raskusele
Esmatähtsad kriisiolukorrad, mille tekkimise tõenäosust tuleb hinnata						

Metoodiline juhend

1.	Tulekahju	<p><i>Kus toimuvad tuleohtlikud tegevused hoones?</i></p> <p><i>Mis põhjusel (keemilised protsessid, elektripinge, kõrge temperatuur, kergesti süttivad materjalid vm)?</i></p> <p><i>Millised on õppeasutuse hoone tõenäolisemad tulekahju stsenaariumid?</i></p> <p><i>Kus võib puhkeda tulekahju?</i></p>	<p><i>Kus asuvad põlevmaterjalid õppeasutuse hoones? (korrused, trepikojad jmt)</i></p> <p><i>Kus asuvad tulekahjust teavitamise andurid?</i></p> <p><i>Kuidas erinevates olukordades evakueerutakse?</i></p> <p><i>Kuidas toimub tulekahjust teavitamine?</i></p> <p><i>Kuidas kriisiolukordi ennetatakse?</i></p>	<p><i>Häiresüsteemi olukord, aegunud evakuatsiooniõppused jne.</i></p> <p><i>Kas evakuatsioonitee on vaba?</i></p> <p><i>Personali teadlikkus ja oskused on puudulikud.</i></p>		
2.	Akkrünnak	<p><i>Meediakajastused, kogukonna iseloom, grupist väljatõugatud õppijad, kellel puudub sõpruskond ka väljaspool õppeasutust, relvade kättesaadavus, võõraste võimalus õppeasutusse märkamatuult siseneda jne.</i></p>		<p><i>Kriisiplaani puudumine õppeasutuses, nõrk koostöö operatiivteenistustega jne.</i></p> <p><i>Personali teadlikkus ja oskused on puudulikud.</i></p>		

Metoodiline juhend

3.	Pommiähvardus					
4.	Pommikahtlase eseme leidmine	<i>Oppeasutuse territooriumi kontrollitus ajaloolise lahingumoonna suhtes, pürotehnika kättesaadavus, lõhkekehade leidumine ümbruskonnas, kõrgenenud huvi lõhkeainete või -kehade vastu, ülevaade õppijate tegevusest ja huvidest, õppijate teadlikkus käitumisest lahingumoonna leiu korral jne.</i>				
5.	Vägivallajuhtum					
6.	Oppeasutuse õppija või personaliliikme surmajuhtum					
7.	Akiline haiguspuhang					
8.	Õppija või õppijate grupi					

Metoodiline juhend

	radikaliseerumine, äärmusluse levik					
9.	Oppija kadumine					
10.	Onnetus väljasõidul					
Täiendavad kriisilukorrad, mille tekkimise tõenäosust võib kaardistada sõltuvalt õppeasutuse eripärast						
11.	Küberrünnakud					
12.	Kemikaaliõnnetus					
13.	Keskkonasaaste (eelkõige saaste, mis häirib õppetegevust)					
14.	Ekstreemsed ilmastikuolud (torm, üleujutus, madalad/kõrged õhutemperatuurid)					
15.	Tehnosüsteemide katkestus (elekter, side, vesi, küte)					
16.	Õppeasutuse hoone varing					

Metoodiline juhend

17.	Sõjaline oht					
18.	Ohtlike esemete avastamine (sh relvataolised esemed)					

Metoodiline juhend

- **Kriisiplaanist**
 - Kuigi kehtiv õigusruum kohustab kriisiplaani (põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 45 järgi hädaolukorra plaani) koostama vaid põhikoole ja gümnaasiume, on oluline, et tegevusvalmidus oleks loodud igas õppeasutuses.
 - **Iga õppeasutus** peab olema valmis kriisiolukordadeks, et tagada õppeasutuse tegevuse järjepidevus ja ohutus, vältimaks võimalike kriisiolukordade negatiivseid mõjusid.
 - **Õppeasutuse pidaja** loob võimalused ning **õppeasutuse juht** korraldab õppijate ja personali kaitse kriisiolukorras.
 - **Õppeasutuse juht** vastutab ka kriisiplaani väljatöötamise eest, kaasates vajadusel õppeasutuse personali, kohaliku omavalitsuse üksust ning Haridus- ja Teadusministeeriumit.
 - **Kriisiplaanis** nähakse ette selle lahendamise üldpõhimõtted ning kriisiolukorra lahendamisega seotud isikute ülesanded.

Metoodiline juhend

- Kriisiplaani kehtestab õppeasutuse juht.
- Õppeasutuse kriisiplaan peab olema sõnastatud lühidalt ja selgelt, olema praktiline ja realistlik ning käsitlema erinevaid võimalikke kriisiolukordi.
- **Kriisiplaani tuleb uuendada** vähemalt üks kord aastas, et selles esitatud tegevusjuhised ja muud andmed oleksid ajakohased.
- **Kriisiplaan vs tulekahju korral tegutsemise plaan**
 - Õppeasutused on kohustatud koostama ka tulekahju korral tegutsemise plaani siseministri 1. septembril 2010. aastal vastu võetud määruse „Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded“ alusel.
 - Et tulekahju korral tegutsemise paani kriisiplaanis mitte dubleerida, **võib** seda **lugeda kriisiplaani lahutamatu osana**.
 - Tulekahju korral tegutsemise plaani ja kriisiplaani vastuolude tekkimisel tuleb plaanid kohendada nii, et vastuolusid ei oleks.

Metoodiline juhend

- Õppeasutuse näidiskriisiplaan koosneb kahest osast:
 - üldine osa;
 - tegevused erinevates kriisiolukordades, neile järgnevatest tegevustest ja evakuatsioonist.
- Kriisiplaan peab olema kriisiolukorras kiiresti leitav ja kättesaadav.
- Kriisijuht otsustab, milliseid koolitusi ja õppusi on vaja korraldada personali ja õppijate valmisoleku tagamiseks.
- Näidiskriisiplaan on **vaid aluseks** õppeasutuse kriisiplaani loomiseks, see ei sisalda kõiki võimalikke kriisiolukordi või kõiki õppeasutuste erinevustest tulenevaid nüansse.
- Näidise kohandamisel **tuleb arvestada õppeasutuse eripäraga**.

Metoodiline juhend

- **Õppeasutuse kriisistaap**
 - Kriisistaabi suurus ja koosseis võib varieeruda sõltuvalt kriisiolukorra eripärast, õppeasutuse vajadustest ja olemasolevast personalist.
 - Liikmete arvu ja koosseisu määrab õppeasutuse juht.
 - Määratud koosseis peab **suutma täita kõiki** kriisiolukorra lahendamiseks vajalikke **funktsioone**.
 - Oluline on, et kriisiolukorras on tagatud kõigi ülesannete täitmine.
 - Õppeasutuse kriisistaap peab saama psühholoogilist ettevalmistust, teadmisi kriisipsühholoogiast, inimeste reageeringutest traumaatilistele sündmustele, stressist ja massimeediast.
 - Samuti on vaja korraldada realistlikele stsenaariumidele tuginevaid praktilisi õppuseid.
 - Kriisistaabi täpsemad ülesanded kriisiolukorras sätestatakse kriisiplaanis.
 - Õppeasutuse kriisijuht on õppeasutuse juht või tema määratud isik.
 - Kriisistaap allub kriisijuhi korraldustele.

Metoodiline juhend

- Kriisistaabi kokkukutsumisel tuleb mh hinnata ja otsustada järgmist:
 - milline on kriisiolukorra mõjude võimalik ulatus;
 - mida on juba ette võetud;
 - kuidas käsitleda juhtunut õppijate ja personaliga;
 - kas ja millal korraldada infokoosolek, et anda juhiseid olukorra käsitlemiseks;
 - kas keegi vajab psühholoogilist esmaabi;
 - kas ja kuidas teavitada lähedasi;
 - millised on järgnevad tegevused, ülesanded ja tööjaotus;
 - kuidas jagada ülesanded;
 - kuidas suhelda meediaga.
- Olenevalt kriisiolukorrast tuleb kriisistaabi koosolekuid korraldada **piisavalt tihti ja vastavalt vajadusele**.
- Kohtumised peavad olema operatiivsed: edastatakse uus info, antakse ülevaade enda tegevusest ja vajadusel võetakse vastu järgmised otsused.

Metoodiline juhend

- Muud teemad, mida käsitletakse metoodilises juhendis:
 - olukorrateadlikkuse tagamine kriisiolukorras ja kommunikatsioon;
 - info edastamine kriisiolukorras;
 - suhtlemine lähedastega;
 - suhtlemine meediaga;
 - koostöö operatiivteenistustega;
 - evakuatsiooni läbiviimine;
 - kriisiolukorrale järgnevad tegevused;
 - õppuste korraldamine.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Kriisiplaan

Kriisiplaan

Üldosa

I. Kriisiplaan	4
1. Õppeasutuse olulisemad andmed.....	4
2. Üldsätted	4
3. Mõisted	4
4. Kriisiolukorra lahendamine	6
5. Kriisistaap	6
Kriisistaabi tegevused enne kriisiolukorda.....	6
Kriisistaabi tegevused kriisiolukorras	7
Kriisijuhi tegevused enne kriisiolukorda.....	7
Kriisijuhi tegevused kriisiolukorras	7
Kriisijuhi tegevused pärast kriisiolukorda.....	8
6. Info edastamine kriisiolukorras	8
Sisekommunikatsioon.....	8
Väliskommunikatsioon.....	9
Edastamisele mittekuuluv teave	9
Häirekeskuse teavitamine ja infovahetus	9
7. Kriisiolukorra teavitus ja selle korraldamine.....	10

Kriisiplaan

Üldosa

I. Kriisiplaan

1. Õppeasutuse olulisemad andmed

- 1.1. Õppeasutuse olulisemad andmed kriisiolukorra lahendamiseks on järgmised:
 - 1.1.1. õppeasutuse aadress(-id): [täidab õppeasutus];
 - 1.1.2. õppijate arv: [täidab õppeasutus];
 - 1.1.3. töötajate arv: [täidab õppeasutus];
 - 1.1.4. kriisistaabi kogunemiskoht: [täidab õppeasutus];
 - 1.1.5. kriisiolukorras operatiivteenistustele edastatavate dokumentide koht: [täidab õppeasutus];
 - 1.1.6. ohuteavituse edastamise võimalused ja kirjeldus: [täidab õppeasutus];
 - 1.1.7. tulekahju häiresignaali kirjeldus: [täidab õppeasutus];
 - 1.1.8. häiresignaal evakueerimise algatamiseks: [täidab õppeasutus];
 - 1.1.9. täiendav signaal evakuatsioonihäire kinnitamiseks: [täidab õppeasutus];
 - 1.1.10. turvaline kogunemiskoht või -kohad evakuatsiooni korral: [täidab õppeasutus];
 - 1.1.11. alternatiivne kogunemiskoht või -kohad sõltuvalt kriisiolukorra liigist ja asukohast: [täidab õppeasutus];
 - 1.1.12. info õppeasutuses viibivate inimeste kohta: [täidab õppeasutus].

Kriisiplaan

Üldosa

2. Üldsätted

- 2.1. Käesolev kriisiplaan sätestab [õppeasutuse nimi omastavas käändes] kriisiolukorras tegutsemise ning toimepidevuse tagamise juhised ja korra.
- 2.2. Kriisiplaani eesmärk on ennetada võimalikke ohte, tagada [õppeasutuse nimi omastavas käändes] toimepidevus ning kindlustada ilmnenud probleemide võimalikult kiire lahendamine kriisiolukorras, et vältida ohtu inimeste elule ja tervisele, vara hävimist või rikkumist, teabe kadumist, kahjustamist või hävimist või muid kahjulikke tagajärgi.
- 2.3. Kriisiplaani lahutamatuks osaks on õppeasutuse tulekahju korral tegutsemise plaan, mis on koostatud siseministri 1. septembril 2010. aastal vastu võetud määruse „Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded“ alusel. Tulekahju korral tegutsemise plaani ja käesoleva kriisiplaani vastuolude tekkimisel tuleb plaanid kohendada nii, et vastuolusid ei oleks.
- 2.4. Kriisiplaan kohaldub kogu [õppeasutuse nimi omastavas käändes] isikkoosseisule.
- 2.5. [õppeasutuse nimi] koostab ja uuendab käesolevat kriisiplaani, lähtudes enda riskihinnangust.
- 2.6. Riskide kaardistamist ja uuendamist korraldab [täidab õppeasutus].
- 2.7. Kriisiplaan ja selle aluseks olev riskihinnang vaadatakse üle ja uuendatakse regulaarselt või vajaduse ilmnemisel, kuid mitte vähem kui kord aastas, et tagada nende vastavus muutuvatele oludele ja nõuetele.
- 2.8. Kriisiplaani koostamist ja uuendamist korraldab kriisijuht.
- 2.9. Kriisiplaan ning sellega seotud dokumendid ei ole avalikud. Kriisiplaani ning sellega seotud dokumentide juurdepääsu tingimused ja korra määrab õppeasutuse juht.

Kriisiplaan

Üldosa

3. Mõisted

- 3.1. Käesolevas kriisiplaanis kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:
 - 3.1.1. **epideemia** – inimeste hulgaline ja kiire haigestumine ägedasse nakkushaigusesse;
 - 3.1.2. **evakuatsioonijuht** – õppeasutuse töötaja, kes korraldab ja juhendab õppeasutuses viibivate inimeste evakueerimist, kontrollib evakueerumist, suhtleb sündmuskohale tulnud operatiivteenistustega;
 - 3.1.3. **evakuatsioonipääs** – evakuatsioonialast otse välja viiv uks või ehitise sees või väljaspool paiknev ruum, mille kaudu on võimalik ohutult väljuda maapinnale;
 - 3.1.4. **evakuatsiooniskeem** – hoone korruse või evakuatsiooniala joonis, mis kirjeldab graafiliselt koridoride, trepikodade, ruumide, ukseavade, rõdude, evakuatsiooniteede ja -pääsude, tulekahju häirenuppude, tuletõrje voolikusüsteemi kappide ja tulekustutite asukohti ning vajadusel muid olulisi tähistusi;
 - 3.1.5. **evakuatsioonitee** – ehitise mistahes punktist algav ja välisõhus ohutus kohas lõppev vabalt ning ohutult läbitav liikumistee;
 - 3.1.6. **evakueerumine** – liikumine ohu korral lühimat ja ohutumat teed pidi ohualast kaugemale, sh ohtlikest ruumidest või hoonest välja, ohtlikult territooriumilt või maa-alalt ohutule alale;
 - 3.1.7. **infokaust** – õppeasutuse operatiivinfot koondav andmekogu, mis sisaldab vajalikke kontakte, tehnosüsteemide käitamise juhiseid, hoone korruste plaane, varuvõtmeid jms, mis võivad olla vajalikud kriisiolukorra operatiivseks lahendamiseks nii õppeasutuse kriisistaabile kui ka operatiivteenistustele;
 - 3.1.8. **kriisistaap** – õppeasutuse kriisijuhtimise meeskond, mille tööd juhivad kriisijuht;
 - 3.1.9. **kriisijuht** – õppeasutuse juht või tema määratud isik;
 - 3.1.10. **kriisiolukord** – sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab isikute elu ja tervist, kahjustab oluliselt keskkonda või tekitab ulatuslikku kahju;

Kriisiplaan

Eriosa

II. Tegevused erinevates kriisiolukordades ja tegevused pärast kriisiolukorda	12
8. Tegevus äkkrünnaku korral.....	12
9. Tegevus pommiähvarduse korral	16
10. Tegevus pommikahtlase eseme leidmise korral.....	21
Lähedastele edastatav info.....	22
11. Tegevus vägivalda korral, mis ei ole äkkrünnak	24
Lähedaste teavitamine	25
12. Tegevus surmajuhtumi korral	26
Lähedaste teavitamine	28
13. Tegevus haiguspuhangu korral	30
14. Tegevus radikaliseerumise avastamiseks ja tõkestamiseks	32
15. Tegevus lasteaias lapse kadumise korral, sh lapserööv	34
16. Tegevus õnnetuse korral õppekäigul.....	35
17. Evakuatsioonijuhend.....	37
Evakuatsioonijuhid	37
Vaetus ohus olijate evakuatsioon.....	37

Kriisiplaan

Eriosa

Evakuatsiooni läbiviimine	37
Alternatiivsed evakuatsiooniteed.....	38
Kogunemiskohad	38
Evakuatsioonijuhi ülesanded	39
18. Varjumisjuhend	40
19. Tegevused pärast kriisiolukorda	41
Kriisistaabi tegevused pärast kriisiolukorda.....	41
Personali vahetud tegevused pärast kriisiolukorda.....	42

Kriisiplaan

Eriosa

14. Tegevus radikaliseerumise avastamiseks ja tõkestamiseks

PANE TÄHELE!

Isikud, eriti mis tahes taustaga noored ja lapsed, võivad radikaliseeruda. Siin on mõned levinud tegurid, millele tähelepanu pöörata, mis muudavad nad eriti haavatavaks äärmusliku radikaliseerumise suhtes.

- 14.1. Tähelepanu nõudev käitumine, mis on seotud poliitilise, religioosse või kogukondliku aktiivsusega ning mis on oma olemuselt rahumeelne ja austab demokraatlikke väärtusi, on järgmine:
 - 14.1.1. puudub positiivne identiteet (riigi, rahvuse, kogukonna, perekonna, sõpradega vm);
 - 14.1.2. võetakse kindlaid seisukohti ja osaletakse rahumeelsetes protestides;
 - 14.1.3. tuntakse huvi suurema religioosse, ideoloogilise või poliitilise osaluse vastu;
 - 14.1.4. väljendatakse soovi lahendada sotsiaalsest ebaõiglusest tulenevaid probleeme;
 - 14.1.5. hakatakse kasutama visuaalseid identiteediga seotud sümboleid;
 - 14.1.6. ollakse aktiivne sotsiaalmeedias, kutsudes üles tegema poliitilisi või ideoloogilisi muutusi ühiskonnas.

- 14.2. Problemaatiline käitumine, mis annab tunnistust üha suuremast identifitseerumisest rühmade või eesmärkidega, mis viivad oluliste muutusteni inimese suhestumises ümbritsevaga (lisaks eelnevatele tunnustele), on järgmine:
 - 14.2.1. väljendatakse avalikult oma kaebusi;
 - 14.2.2. tuntakse end ohvrina, tõrjutuna;
 - 14.2.3. väljendatakse vastandlikke vaateid (meie vs. nemad), ainutõdesid ja paranoilisi seisukohti;
 - 14.2.4. väljendatakse lugupidamatust võimuesindajate vastu või ei tunnustata võimuesindajate legitiimsust;

Kriisiplaan

Eriosa

12.16. Kriisiolukorra lahendamise ülesannete kontroll-leht surmajuhtumi korral [täida tabel jättes alles ainult vajalikud read, ebavajalikud read võib kustutada]

Ülesanne	Teostaja	Asendaja
12.16.1. Teavitab kohe surmajuhtumist õppeasutuse juhti.	[täidab õppeasutus]	[täidab õppeasutus]
12.16.2. Kutsub kokku kriisistaabi koosoleku, kus: 12.16.2.1. kohandatakse tegevused vastavalt kriisiolukorrale; 12.16.2.2. jagatakse järgmised ülesanded.	[täidab õppeasutus]	[täidab õppeasutus]
12.16.3. Kutsub kokku õppeasutuse personali koosoleku, et: 12.16.3.1. teavitada õppeasutuse personali; 12.16.3.2. korrata üle esmased juhised, kuidas teavitada õppijaid/lähedasi; 12.16.3.3. korrata üle õppetegevuse jätkumine ja esmased juhised, kuidas abivajajaid toetada; 12.16.3.4. korrata üle meedia suunamine kõneisiku poole; 12.16.3.5. pakkuda õppeasutuse personalile tuge.	[täidab õppeasutus]	[täidab õppeasutus]
12.16.4. Pakub tuge surnud isikuga vahetult seotud personalile.	[täidab õppeasutus]	[täidab õppeasutus]

Kriisiplaan

Eriosa

15. Tegevus lasteaia lapse kadumise korral, sh lapserööv

[kui tegemist on lasteaia kriisiplaaniga, siis jäta järgmine peatükk alles; kõigil teistel juhtudel võib järgmise punkti välja jätta]

- 15.1. Avastades lapse kadumise, tuleb viivitamatult alustada lapse otsimist lasteaia/õppeasutuse hoonest, territooriumilt ja lähümbrusest.
- 15.2. Kaamerate olemasolul kontrollib õppeasutuse juht kaamerate salvestiste abil lapse võimalikku kadumist ja võimalusel tuvastab lapse asukoha.

PANE TÄHELE!

Teised lapsed ei tohi jääda järelevalveta!

- 15.3. Õpetaja ja/või abiõpetaja tegevus lapse kadumise korral
 - 15.3.1. Uuri lasteaia personalilt ja lastelt järgmist:
 - 15.3.1.1. kas keegi märkas lapse lahkumist;
 - 15.3.1.2. millal kadunud last viimati nähti;
 - 15.3.1.3. kus kadunud last viimati nähti;
 - 15.3.1.4. kas keegi teab, kuhu kadunud laps läks;
 - 15.3.1.5. kas keegi teab, miks kadunud laps ära läks (nt konflikti tõttu, keegi kutsus, tahtis koju minna).
 - 15.3.2. Informeeri juhtunust kadunud lapse vanemaid ning selgita välja, kas neil on kadunud lapse kohta infot.
 - 15.3.3. Teavita lapse kadumisest [õppeasutuse juhti/kriisijuhti].
 - 15.3.4. Teavita **hädaabinumbril 112** ja tegutse vastavalt saadud juhistele.
 - 15.3.5. Kui kadunud laps leitakse, informeeri sellest kõiki osapooli, et lapse otsimine lõpetada.

Kriisiplaan

Eriosa

17. Evakuatsioonijuhend

17.1. Evakuatsiooni vajadusele viitab õppeasutuses kokku lepitud teavitust või annab evakueerumiskorralduse ja vajadusel lisajuhised õppeasutuse kriisijuht või selleks volitatud personaliliige.

Evakuatsioonijuhid

Evakuatsioonijuht või -juhid	Vastutusvaldkond hoonete kaupa	Kontakt
[täidab õppeasutus]	[täidab õppeasutus]	[täidab õppeasutus]
[täidab õppeasutus]	[täidab õppeasutus]	[täidab õppeasutus]

Vahetus ohus olijate evakuatsioon

- 17.2. Tegevused vahetus ohus olijate evakueerimisel:
- 17.2.1. võimalusel korralda vahetus ohus olijate evakuatsioon ohutult distantsilt (tagades ka enda ohutuse);
 - 17.2.2. anna võimalikult lühikesed ja selged korraldused ohtlikust piirkonnast lahkumiseks;
 - 17.2.3. anna selge info ka selle kohta, kuhu ohtlikus alas olevad inimesed peavad minema (nt ruumist välja, koridori, õue, kogunemiskohta vms);
 - 17.2.4. juhul, kui sa oled ohutus kohas, siis anna korraldus sinu juurde tulla;
 - 17.2.5. vajadusel ja võimalusel korralda teavitust;
 - 17.2.6. edasta info ohtliku piirkonna ja ohtude kohta kriisijuhile.

Kriisiplaan

Eriosa

18. Varjumisjuhend

- 18.1. Varjumise korraldamise eesmärk on tagada hoone ruumides olevatele inimestele võimalus varjumist nõudvas ohuolukorras ajutiselt ümber paikneda ruumi, mis pakub kaitset nende elule ja tervisele.
- 18.2. Vajadus varjuda võib tekkida sõjalise ohu, erakorraliste ilmastikuolude, suurõnnetuste vms kriisiolukorra korral.
- 18.3. Üldine vastutus varjumise ettevalmistamise ja korraldamise eest riigis lasub Päästeametil, kes kaasab tegevustesse riigiasutused, kohalikud omavalitsused ja erasektori.
- 18.4. Õppeasutusesiseste varjumisvõimaluste ettevalmistuse, korraldamise, ruumide korrashoiu ja vajalikuga varustamise eest vastutab [täidab õppeasutus].
- 18.5. Varjumiskohtade planeerimisel ja kasutusele võtul lähtutakse Päästeameti soovitudest hoonete konstruktsioonidele, avatäidetele, tehnosüsteemidele, ruumidele, pinnale ja vahenditele.
- 18.6. Õppeasutuse varjumiskohad on varustatud järgneva:
 - 18.6.1. valgustus, sh patareitoitel;
 - 18.6.2. vajadusel generaatortoide;
 - 18.6.3. küte väliste ühenduste ning majasisese võrgu töökorras olekul;
 - 18.6.4. istumis- ja lamamisvõimalused;
 - 18.6.5. joogivesi;
 - 18.6.6. esmaabitarbed;
 - 18.6.7. tulekustutid;
 - 18.6.8. patareitoitel raadio;
 - 18.6.9. käimla;
 - 18.6.10. mitu väljapääsu.

Kriisiplaan

Eriosa

19. Tegevused pärast kriisiolukorda

PANE TÄHELE!

Pärast kriisiolukorra toimumist on soovitatav taastada normaalne ja turvaline õppetegevus esimesel võimalusel.

Samal ajal on oluline märgata ja aidata õppeasutuses neid inimesi, kes vajavad kriisiolukorrast ülesaamiseks tuge, ning arvestada sellega, et kogu õppeasutus vajab aega, et taastada endine töövõimekus.

Kriisistaabi tegevused pärast kriisiolukorda

- 19.1. Kogutakse info kriisiolukorrast ning jagatakse see kategooriatesse järgmiselt:
 - 19.1.1. info, mida jagatakse kõigile (faktid, üldine info, väärinfo ümberlükkamine, abi saamise võimalused, nõustamisinfo);
 - 19.1.2. info, mida jagatakse personalile (info edasiste tegevuste kohta, ümberkorraldused, õppijatele jagatav info, info nõustamise ja abi saamise kohta);
 - 19.1.3. info, mida jagatakse õppijatele (faktid, ümberkorraldused, väärinfo ümberlükkamine, nõustamisvõimalused);
 - 19.1.4. info, mida jagatakse vanematele (faktid, ümberkorraldused, nõustamise ja abi saamise tingimused, lisainfo saamise võimalused);
 - 19.1.5. info, mis jääb kriisistaabi teada.

PANE TÄHELE!

Edastamisele kuuluv info tuleb edastada kohe (vältida tuleb infosulgu)!

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Tegevuskaardid

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Olukorrapõhised tegevuskaardid

13 tegevuskaarti

Personalipõhised tegevuskaardid

10 tegevuskaarti

Õppijapõhised tegevuskaardid

5 tegevuskaarti

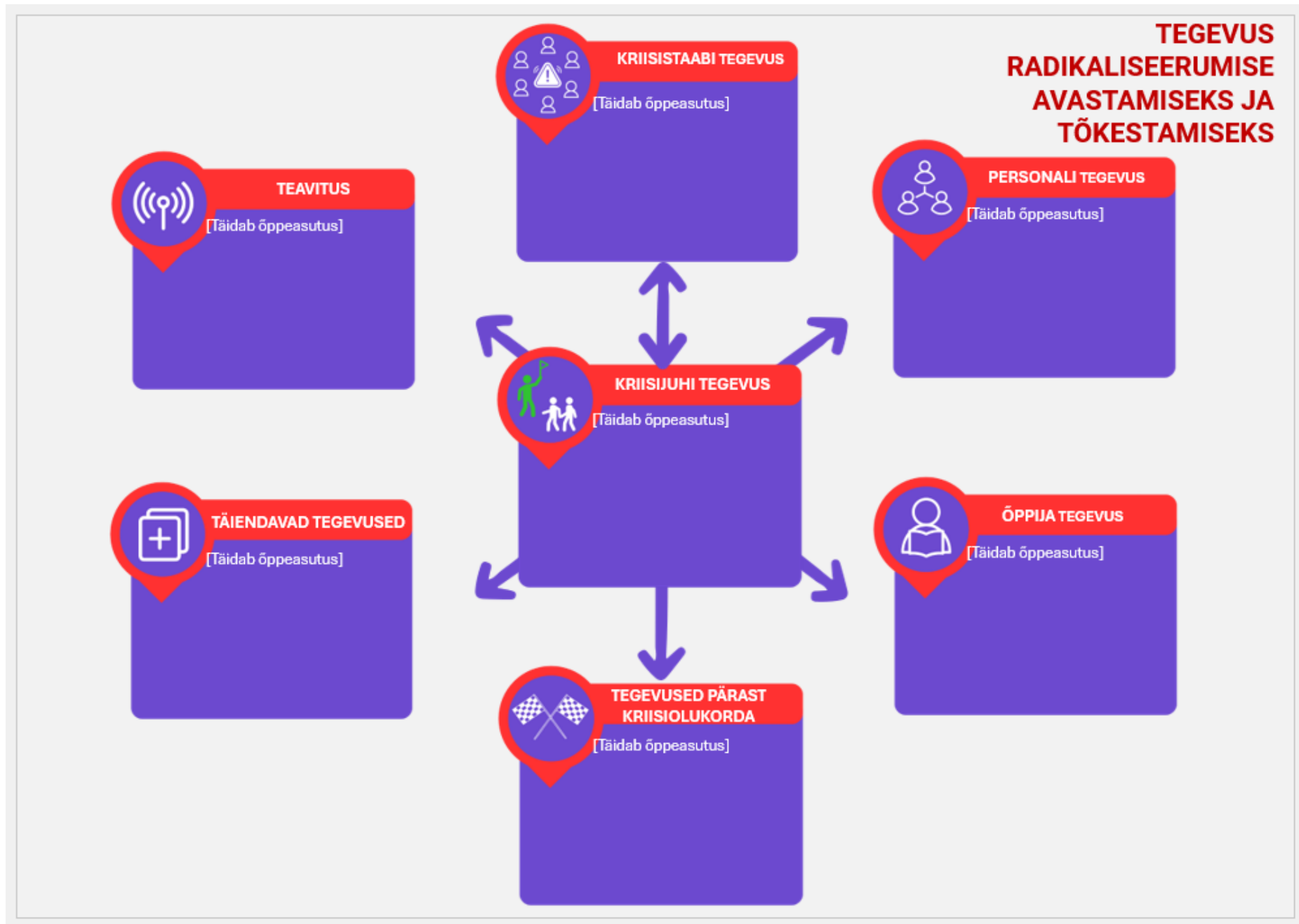
Olukorrapõhised tegevuskaardid (tähestiku järgi)

- ✘ Evakuatsioonijuhend
- ✘ Tegevus haiguspuhangu korral
- ✘ Tegevus lasteaias lapse kadumise korral, sh lapserööv
- ✘ Tegevus pommikahtlase eseme leidmise korral - näidistekstiga
- ✘ Tegevus pommiähvarduse korral
- ✘ Tegevus radikaliseerumise avastamiseks ja tõkestamiseks
- ✘ Tegevus surmajuhtumi korra
- ✘ Tegevus tulekahju korral
- ✘ Tegevus vägivalla korral, mis ei ole äkkrünnak
- ✘ Tegevus õnnetuse korral õppekäigul
- ✘ Tegevus äkkrünnaku korral
- ✘ Tegevused pärast kriisiolukorda
- ✘ Varjumisjuhend

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Olukorrapõhised tegevuskaardid

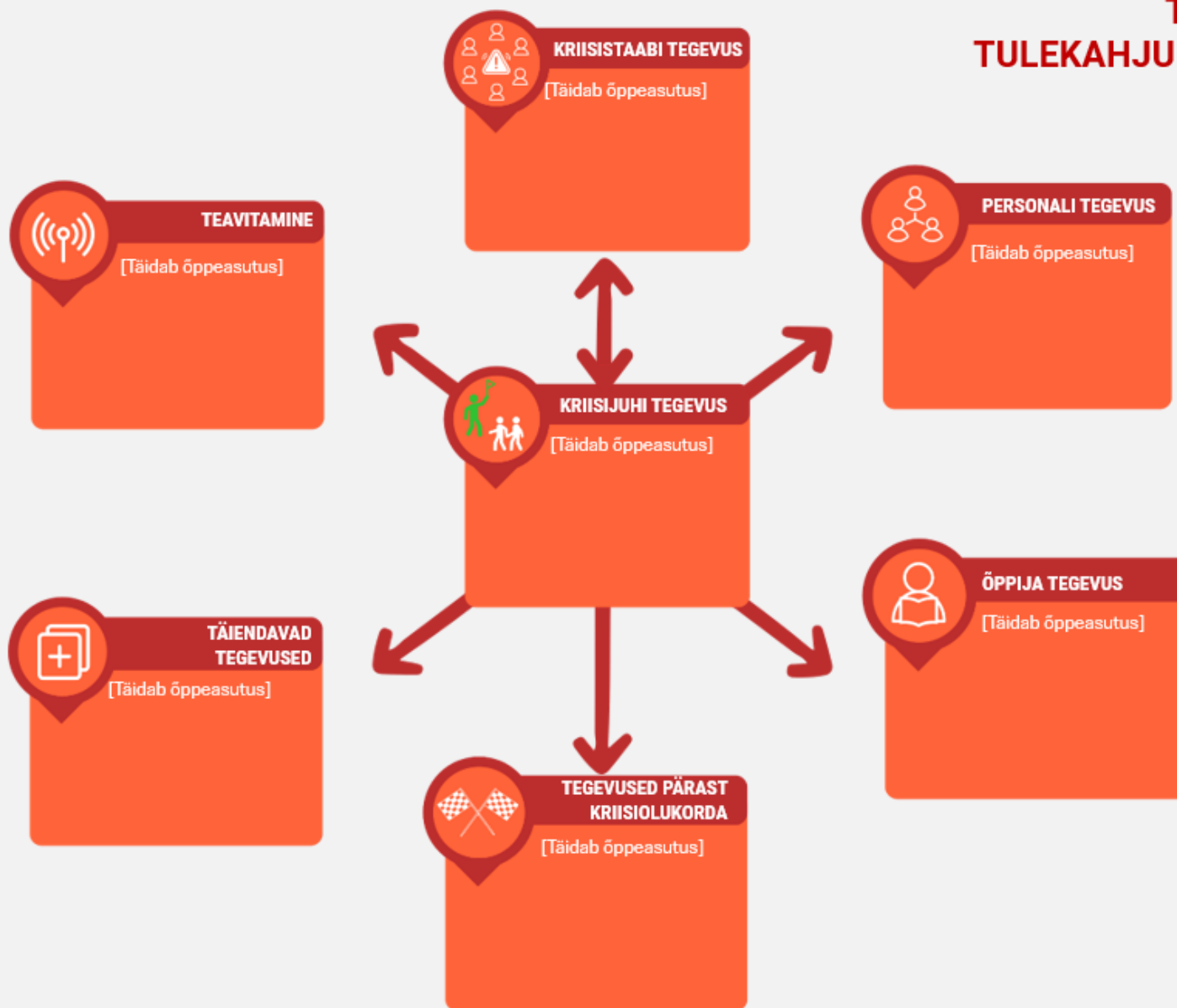

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Olukorrapõhised tegevuskaardid

TEGEVUS TULEKAHJU KORRAL

Personalipõhised tegevuskaardid (tähestiku järgi)

- ✘ Personali tegevused äkkrünnaku korral
- ✘ Personali tegevus haiguspuhangu korral
- ✘ Personali tegevus lastehoius lapse kadumise korral, sh lapserööv
- ✘ Personali tegevus pommikahtlase eseme leidmise korral - näidistekstiga
- ✘ Personali tegevus pommiähvarduse korral
- ✘ Personali tegevus radikaliseerumise avastamiseks ja tõkestamiseks
- ✘ Personali tegevus surmajuhtumi korral
- ✘ Personali tegevus tulekahju korral
- ✘ Personali tegevus vägivalda korral, mis ei ole äkkrünnak
- ✘ Personali tegevus õnnetuse korral õppekäigul

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Personalipõhised tegevuskaardid

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Personalipõhised tegevuskaardid

PERSONALI TEGEVUS POMMIÄHVARDUSE KORRAL

Mida teha?

[Täidab õppeasutus]

Tegevused õppijatega

[Täidab õppeasutus]

Tegevused õppeasutuses

[Täidab õppeasutus]

Vahetund

[Täidab õppeasutus]

PERSONALI TEGEVUSED

Tegevused õpperuumis

[Täidab õppeasutus]

Teavitamine

[Täidab õppeasutus]

Evakuatsioon

[Täidab õppeasutus]

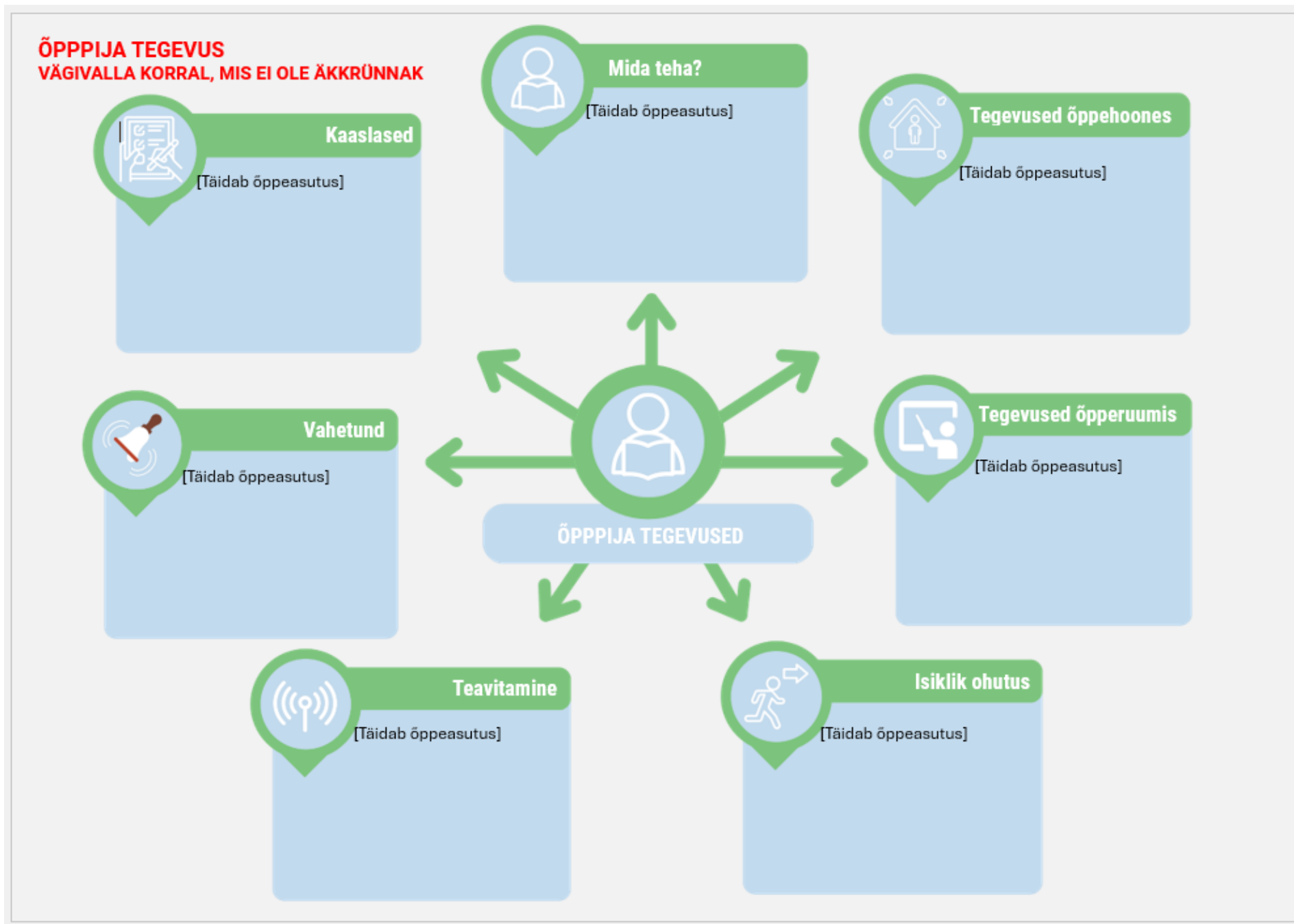
Õppijapõhised tegevuskaardid (tähestiku järgi)

- ✘ Õppija tegevus äkkrünnaku korral
- ✘ Õppija tegevus tulekahju korral
- ✘ Õppija tegevus pommikahtlase eseme leidmise korral
- ✘ Õppija tegevus vägivalla korral, mis ei ole äkkrünnak
- ✘ Õppija tegevus pommiähvarduse korral

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Õppijapõhised tegevuskaardid

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Õppijapõhised tegevuskaardid

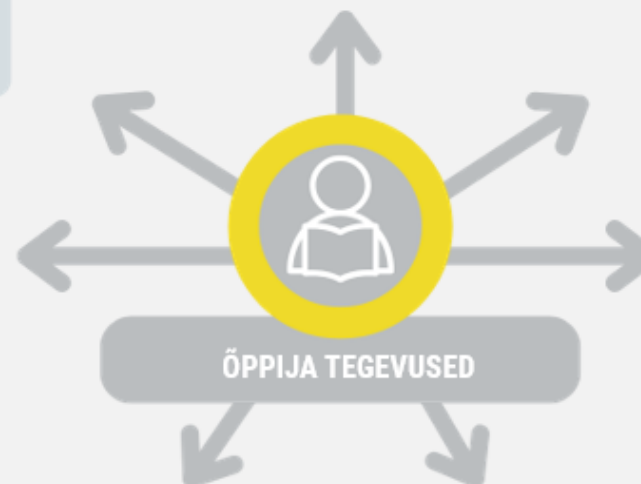
ÕPPIJA TEGEVUSED POMMIKAHTLASE ESEME LEIDMISE KORRAL

Kaaslased
[Täidab õppeasutus]

Mida teha?
[Täidab õppeasutus]

Tegevused õppehoones
[Täidab õppeasutus]

Vahetund
[Täidab õppeasutus]

Tegevused õpperuumis
[Täidab õppeasutus]

Teavitamine
[Täidab õppeasutus]

Evakuatsioon
[Täidab õppeasutus]

Järelsõna

- **Kriisijuhiste kasutajad:**
 - peavad lähtuma oma õppeasutuse vajadustest ja võimalustest (esitatud näidiste sisu võib muuta, laiendada ja kitsendada)
 - saavad kriisijuhistest ideid ja suuniseid, kuidas oma õppeasutustes kriisiplaani koostada või ka olemasolevat plaani uuendada.
- Kriisireguleerimisega seotud küsimuste korral on soovitatav teha koostööd kohaliku omavalitsuse üksuse ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga.
- **Kriisiplaan on n-ö elav dokument** – see võib ja isegi peab uuenema ja arenema, mistõttu on kõik mõtted ja ettepanekud, mis on suunatud õppeasutuse kriisiplaani ja üldiselt kriisireguleerimise arendamisele, elulise tähtsusega.
- Vt ka Päästeameti poolt loodud **Elanikkonnakaitse pädevusmudelit**
 - <https://www.rescue.ee/et/juhend/elanikkonnakaitse-paedevusmudel>

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Täna tähelepanu eest!

Armani Pogosjan

HTM Õiguspoliitika osakonna õigusnõunik riigi ja küberjulgeoleku alal

Kriisijuhistega seotud õiguslaste küsimuste või nõustamise soovi tekkimisel võta julgelt ühendust: Armani.Pogosjan@hm.ee